

ด่วนที่สุด

ที่ อก ๐๕๐๒/๕๓๖๖

กระทรวงอุตสาหกรรม
ถนนพระรามที่ ๖ กทม. ๑๐๕๐๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ศ21234
รับที่ : ธ13975/59 กณธ
วันที่ : 06 ก.ย. 59 เวลา : 16:01

๖ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการทรัพยากรแร่แห่งชาติ พ.ศ. ...
เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ว(ส)๓๑๐๒๗ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๙
สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อเสนอของกระทรวงอุตสาหกรรมต่อร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการทรัพยากรแร่แห่งชาติ พ.ศ. ...

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีส่งร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการทรัพยากรแร่แห่งชาติ พ.ศ. ... มาให้กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี นั้น

กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาแล้ว ขอเรียน ดังนี้

๑. การบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ โดยภาพรวม

๑.๑ การบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ทั้งในด้านการอนุญาตและกำกับดูแล เป็นภารกิจโดยตรงของกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมดำเนินการอนุมัติอนุญาตการประกอบกิจการเหมืองแร่ภายใต้กรอบกฎหมายและระเบียบที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เห็นชอบในเบื้องต้นแล้ว เช่น รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) การขออนุญาตใช้พื้นที่ป่าไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ ที่ผ่านมากระทรวงอุตสาหกรรมได้ประสานการกำกับดูแลร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างใกล้ชิดมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การประกอบกิจการเหมืองแร่ เป็นไปอย่างปลอดภัยและมีผลกระทบต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

๑.๒ อุตสาหกรรมเหมืองแร่มีมูลค่าการผลิตประมาณ ๖๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี เป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากแร่เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมต่อเนื่องหลายชนิด เช่น อุตสาหกรรมการผลิตกระแสไฟฟ้า อุตสาหกรรมซีเมนต์ อุตสาหกรรมเซรามิก อุตสาหกรรมแก้วและกระจก อุตสาหกรรมปุ๋ย เป็นต้น ทั้งนี้ อุตสาหกรรมต่อเนื่องเหล่านี้มีมูลค่าการผลิตรวมประมาณ ๑.๒ ล้านล้านบาทต่อปี

๑.๓ ในปัจจุบันมีจำนวนเหมืองที่เปิดดำเนินการประมาณ ๕๘๕ แห่ง มีประทานบัตรที่ยังไม่สิ้นอายุจำนวน ๑,๐๕๒ แปลง พื้นที่ประทานบัตรประมาณ ๒๐๒,๐๕๒ ไร่ (๓๒๓ ตารางกิโลเมตร) คิดเป็นเพียงประมาณร้อยละ ๐.๒ ของพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศ และพื้นที่ประทานบัตรที่อยู่ในลุ่มน้ำชั้น ๑ มีพื้นที่ไม่เกินร้อยละ ๐.๒ ของพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ ทั่วประเทศ

๒. ปัญหาเรื่องร้องเรียนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๒.๑ ปัญหาภาพลักษณ์ในแง่ลบของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในปัจจุบัน มีส่วนสำคัญมาจากเหตุการณ์เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ในอดีต ทั้งที่เป็นปัญหาจากระบบการกำกับดูแล นโยบายของรัฐในแต่ละช่วงเวลา บางเหตุการณ์เกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ บางเหตุการณ์มีส่วนมาจากพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนตามธรรมชาติอยู่แล้ว และบางเหตุการณ์ไม่ได้เกิดจากกิจกรรมการทำเหมืองแร่โดยตรง ได้แก่

เหตุการณ์...

เหตุการณ์	สาเหตุ
มลพิษทางอากาศ ที่อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง (พ.ศ. ๒๕๓๕)	โรงไฟฟ้าแม่เมาะ ไม่ได้ติดตั้งเครื่องกำจัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ซึ่งก๊าซดังกล่าวไม่ได้เกิดจากการทำเหมืองแร่
การปนเปื้อนสารหนู ที่อำเภอร้อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช (พ.ศ. ๒๕๓๐)	การจัดการทางแร่ดิบที่ปนเปื้อนสารหนูอย่างไม่มีประสิทธิภาพ โดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
การปนเปื้อนสารตะกั่ว ในห้วยคลิตี้ จังหวัดกาญจนบุรี (พ.ศ. ๒๕๔๑)	เป็นบริเวณที่มีแร่ตะกั่วในธรรมชาติสูงอยู่แล้ว ประกอบกับเกิดอุบัติเหตุทำให้น้ำเสียและตะกอนทางแร่ตะกั่วของโรงแต่งแร่ไหลลงสู่ลำห้วยคลิตี้
การปนเปื้อนสารแคดเมียม ลุ่มน้ำแม่ตา จังหวัดตาก (พ.ศ. ๒๕๔๗)	เป็นบริเวณที่มีสารแคดเมียมในธรรมชาติสูงอยู่แล้ว แต่มีกิจกรรมการทำเหมืองแร่อยู่ใกล้เคียง ยังไม่มีข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่าเกิดจากการทำเหมืองหรือไม่

ทั้งนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมได้ตระหนักถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต จึงได้กำหนดหลักการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการเหมืองแร่เอาไว้ในร่างพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ... แล้ว

๒.๒ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังคงมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับผลกระทบจากการทำเหมืองแร่ ซึ่งบางเหตุการณ์ยังอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริง และบางเหตุการณ์ยังไม่มีการทำเหมือง แต่ประชาชนมีความกังวลถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการทำเหมือง ได้แก่

เหตุการณ์	ความคืบหน้า
เหมืองแร่ทองคำ บริษัท ทูมคำ จำกัด จังหวัดเลย	ขณะนี้ได้หยุดการประกอบกิจการไปแล้วเนื่องจากใบอนุญาตเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้และใบอนุญาตใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินหมดอายุ
เหมืองแร่ทองคำ บริษัท อัครา ริชอร์สเชส จำกัด (มหาชน) บริเวณจังหวัดพิจิตรและเพชรบูรณ์	มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว พบการปนเปื้อนของโลหะหนักอยู่แล้วตามธรรมชาติ แต่ยังไม่ได้อัปเดตข้อมูลที่แน่ชัดว่าเหมืองเป็นสาเหตุของผลกระทบหรือไม่
เหมืองแร่โพแทช จังหวัดอุดรธานี	ยังไม่ได้มีการทำเหมือง แต่ประชาชนมีความกังวลถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากมีการทำเหมือง
เหมืองแร่โพแทช จังหวัดชัยภูมิ	ยังไม่ได้มีการทำเหมือง แต่ประชาชนคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินในโครงการ

๓. ปัญหาด้านอื่น ๆ ของอุตสาหกรรมเหมืองแร่

นอกจากปัญหาเรื่องร้องเรียนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการประกอบกิจการเหมืองแร่แล้ว ยังมีปัญหาอื่น ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่และสร้างข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์พื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ สถานการณ์การลงทุนและประกอบกิจการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในปัจจุบันเป็นไปตามกลไกตลาดอย่างเสรี การผลิตแร่แต่ละชนิดจึงสอดคล้องไปกับสถานการณ์การค้าของแร่นั้น ๆ ถึงแม้ว่าการพิจารณาอนุญาตการสำรวจและทำเหมืองแร่เป็นไปตามขั้นตอนทางกฎหมาย และมีการกำหนดกรอบนโยบายสำหรับการบริหารจัดการในบางชนิดแร่ แต่การบริหารจัดการทรัพยากรแร่ในภาพรวมของประเทศยังมีทิศทางที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากภาครัฐยังไม่มียุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรแร่ของประเทศเป็นกรอบในการบริหารจัดการ

๓.๒ ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดในการพัฒนาแหล่งแร่ที่มีความจำเป็นทางเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สมควรที่จะต้องได้รับการแก้ไข เช่น การทำเหมืองแร่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ ซึ่งเป็นการทำเหมืองแร่ในพื้นที่เดิมที่เคยได้รับอนุญาต หรือการทำเหมืองแร่ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจสูง แต่มีขั้นตอนการดำเนินการเพื่อการพิจารณาอนุมัติเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน มีความยุ่งยากซับซ้อน และเป็นภาระของหน่วยงานภาครัฐรวมถึงคณะรัฐมนตรี

๓.๓ ปัญหากรณีแหล่งทรัพยากรแร่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐ เช่น พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม เป็นต้น มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายและระเบียบที่มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากพิจารณาแล้วเห็นว่าแหล่งทรัพยากรแร่เหล่านั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ควรมีแนวทางหรือมาตรการเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ในพื้นที่ดังกล่าวให้ชัดเจน ดังนั้นจึงควรมีกกลไกในการประสานงานเชิงนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๓.๔ ภาคประชาชนขาดความเชื่อมั่นในภาครัฐว่าไม่สามารถบริหารจัดการทรัพยากรแร่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศได้ รวมถึงการที่ชุมชนท้องถิ่นมีความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการประกอบกิจการ สมควรกำหนดแนวทาง วิธีการ และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่อย่างชัดเจน

๔. ความเห็นของกระทรวงอุตสาหกรรมต่อร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการทรัพยากรแร่แห่งชาติ พ.ศ. ...

กระทรวงอุตสาหกรรมเห็นด้วยในหลักการในการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว เพื่อให้มีนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรแร่ของประเทศที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม กระทรวงอุตสาหกรรมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ... ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยร่างพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ... ได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ร่วมกันระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงอุตสาหกรรมอยู่แล้ว ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการแร่ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด กระทรวงอุตสาหกรรมจึงมีความเห็น ดังนี้

๔.๑ เห็นควรให้มีการตั้งคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการทรัพยากรแร่แห่งชาติแยกเป็นอิสระ โดยไม่ต้องบรรจุไว้ในร่างพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ... เนื่องจากแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ที่ระบุไว้ในร่างพระราชบัญญัติแร่ฉบับใหม่จะครอบคลุมเฉพาะทรัพยากรแร่ แต่คณะกรรมการฯ ควรเป็นผู้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรแร่ร่วมกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรแร่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ ดังนั้น คณะกรรมการฯ ไม่ควรอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติแร่ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ เนื่องจากอาจทำให้เกิดข้อจำกัด ขาดประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการดำเนินการ

๔.๒ เห็นควรเพิ่มบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ โดยคณะกรรมการฯ จะต้องทำหน้าที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในเชิงบูรณาการกับหลายภาคส่วน และควรทำหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนแม่บทบริหารจัดการแร่ภายใต้ร่างพระราชบัญญัติแร่ ก่อนเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๔.๓ คณะกรรมการฯ ควรเป็นผู้ติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการบูรณาการและสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์

๔.๔ ควรกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ให้เหมาะสมกับภารกิจ โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่หรือขั้นตอนการอนุมัติอนุญาต รวมถึงการกำหนดนโยบายในภาพรวมของประเทศ โดยสมควรเพิ่มปลัดกระทรวงกลาโหม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมศิลปากร ในองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ

๔.๕ เพื่อให้...

๔.๕ เพื่อให้การนำเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรแร่ของประเทศ ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ทั้งด้านข้อมูลธรณีวิทยาแหล่งแร่ การทำเหมืองแร่ และอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากแร่ อย่างครบวงจร จึงสมควรเพิ่มอธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่เป็นเลขานุการร่วม

ทั้งนี้ รายละเอียดข้อเสนอของกระทรวงอุตสาหกรรมปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางอรรชกา สีบุญเรือง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

กองบริหารยุทธศาสตร์

โทร. ๐ ๒๒๐๒ ๓๖๖๑

โทรสาร ๐ ๒๖๔๐ ๙๘๕๙